

Ingres: „ Ingres: „Mától kezdve a festészet halott.”

Zugló Herminamező csendes negyedének egyik kertes házába igyekszem a fotózás nagy szakértőjéhez. A kapun fura feliratú tábla igazít(ana) el: HOGYF Kiadó.

Saját nevem kezdőbetűiből alakítottam ki könyvkiadóm nevét – mondja Horváth Győző Ferenc, aki feleségével együtt vezeti a kétszemélyes könyvkiadót. A lakásba lépve azonban nehéz eldöntennem, hol járok: könyvkiadóban-e vagy fotómúzeumban.

– Honnan e gyűjtőszervedély?

– Egy csalódásnak, egy meg nem kapott Flóbert puskának köszönhetem. Gyerekkoromban a Tolna megyei Nak községben éltünk, apám itt volt kántortanító. Bérnálási ajándékkul kértem azt a bizonyos puskát, ám helyette egy fényképezőgépet kaptam. '45-ben azonban – mint minden mást – ezt is be kellett szolgáltatnunk az oroszoknak. Valójában ekkor jött meg a kedvem a fényképezéshez. A következő fotógépet 17 éves koromban szereztem, amikor egy diavetítőt cseréltem el egy Rolleiflexre. Ekkor terelődött a figyelmem a régi, szép fényképezőgépekre, és sodort magával az a gyűjtőszervedély, amely a mai napig tart.

– Adódik a kérdés: a fotóművészet nem vonzotta?

– Vonzana, de úgy érzem, ahhoz nincs tehetségem. Szerintem egy művészi értékű fotó elkészítéséhez ugyanolyan tehetség kell, mint a képzőművészetéhez. Ki kell törni a megszokott formákból, a sablonokból. A fényképezés nagy időszakát 1840–1940 közé helyezem, akkor alkottak olyan nagy fotóművészek, mint Erdélyi Mór, Székely Aladár, Moholy-Nagy (aki festő is volt) vagy André Kertész. Még a régi fotóműtermekben is – mint Mai Manóé volt a századfordulón – művészi szintre emelték a portrékészítést. Minden műteremből más színárnyalatú kép került ki. Ma leginkább öncélú játszadozások vannak, igen kevés nevezetes, megőrzésre érdemes kép születik.

– De kanyarodjunk vissza a könyvkiadáshoz. Úgy tudom, ön gépészmérnök, mégis fotózásról szóló könyvet ad ki.

– Igen, gépészmérnök lettem, mert '51-ben, amikor egyetemre jártam, nem indult optika-finommechanikai szak. Engem azonban nemcsak maga a fotómasina érdekel, hanem a teljes fotótörténet. A közeljövőben megjelenő könyvemben, (mely Fotó – gép – könyv címet viseli) szeretném átadni mindazt az ismeretanyagot, amire életem során szert tettem...

–...s mellyel engem is elkápráztatott.

– Szeretném végigvezetni az olvasót a fotózás történetén. Schulze 1727-ben benyújtott felfedezésétől (nevezetesen, hogy a fényképezéshez fényérzékeny papírra és fényre érzékeny kémiai anyagra van szükség) a Daguerre és Talbot által – egymástól függetlenül – felfedezett képrögzítésen át a kiváló magyar optikus, Petzvál Józsefig. Petzvál egy olyan erős lencsét

fedezett fel, melynek köszönhetően az exponálás egy percre csökkent, ami akkor nagy csodának számított. Régebben ugyanis valóságos kínzószékbe ültették a fényképezkedni vágyókat, több ponton kitámasztva őket kellett végigülniük az ötperces exponálási időt. Az első fényképnél – amit Nèpce készített 1816-ban – ez az idő több óra volt, persze, mozdulatlan tárgyat vett le.

– Van, akit kiemelne a sok nagy elme közül?

– Bevallom, a szívemhez legközelebb az angol Henry Fox Talbot áll, talán azért, mert méltatlanul szorították háttérbe, holott abszolút zseni volt. Már négyévesen tudott írni, olvasni, számolni. Ő találta fel az ismételhető pozitív, vagyis a másolható fényképet, az ultraibolya fényképezést és az iratmásolást, ő alkalmazott először villanófényt, majd sorban minden lehetséges dolgot feltalált. Érdekesség, hogy segédje 1851-ben Kossuthot is lefényképezte.

Vagy a nagy fizikus, Selényi Pál, aki már a század 20-as éveiben felfedezte a mai fénymásolás elvét.

Megtalálható lesz tehát a könyvben a fotótörténet neves személyiségeinek életrajza; fotótörténeti bibliográfia a régi görögöktől az 1970-es évig, 260 fényképezőgép részletes leírása, az elmélyült fotótörténeti kutatónak útmutató a különböző részterületek forrásmunkáiról; 275 fotókönyv katalógusa. A könyvet árveréseken akár „puskaként” is lehet használni.

Hogy ne járjanak úgy, mint ön...

– Igen, az egyik árverésen egy Leica gépet szalasztottam el. A II. világháborúban a német tiszték természetesen fényképezőgépeket is vittek ki a frontra, a nagy hidegben azonban a gépek gumi alkatrészei megdermedtek. Ezért a Leica piros vászonredőnyt kapott. Nem tudtam mire vélni a gépen a piros színt, azt hittem, javítás, ezért arra a Leicára nem licitáltam. Igaz, szebb is a Leicánál egy férfias Contax masina...

Szentandrás Erzsébet

(A könyv már megjelent és elfogyott, második kiadása folyamatban.)